

models that have been successfully applied in various fields, to build an effective model of economic security. **Methods.** Generalization, ordering, causal method, expert method. **Results.** Effective functioning of a system of economic security is a vital issue for any company. The possibility of adaptation of well-known and well-functioning models from other spheres to development of the effective model of economic security of a company is examined in the paper. The advantages and disadvantages of these models are analyzed. **Originality.** V-model proposed building a system of economic security. As each model V-model has its advantages and disadvantages. The main advantage of the model experts call the possibility of achieving high quality results. The advantage of this model is also the possibility of precise planning under conditions of limited resources, especially financial. As the practice of the V-model, it will be particularly effective for those companies that are just starting to create its system of economic security and should do so in clearly defined terms. The more the company, the harder it will be the model, the more contingencies may arise during its implementation. Therefore, this type of model is best suited for small businesses. **Conclusion.** Building an effective model of economic security is a challenge. Any model is not universal and may not provide an accurate prediction of the system under the influence of external and internal factors. However, the adaptation of V-model for modeling of economic security makes it possible to build efficient system and achieve their maximum results clearly planning the necessary time and resources.

Keywords: system of economic security; modeling of systems of economic security; V-model

Одержано редакцією: 13.01.2016
Прийнято до публікації: 20.01.2016

УДК 336.71

ЩЕРБАТИХ Денис Володимирович,
кандидат економічних наук, доцент
кафедри фінансів, обліку і аудиту,
ЧФ ПВНЗ «Європейський університет», м. Черкаси
ШПИЛЬОВИЙ Богда Вікторович,
аспірант, кафедра фінансів,
ПВНЗ «Європейський університет», м. Київ

ПІДХОДИ ТА ЗАГРОЗИ ДО ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ

У статті досліджуються сучасні підходи до формування фінансово-економічної безпеки банківських установ. Визначаються основні внутрішні та зовнішні загрози щодо фінансово-економічної безпеки банківських установ.

Ключові слова: фінансова безпека банків; економічна безпека банківських установ; безпека банківської системи; внутрішні загрози; зовнішні загрози.

Постановка проблеми. Безпека банків є частиною фінансової безпеки країни. Необхідно зазначити, що банківська система – це найважливіша складова фінансово-кредитної сфери держави. За умов економічної глобалізації та інтеграційних процесів, коли у тій чи іншій частині світу час від часу спалахують валютні, банківські чи фінансові кризи, загострюється питання щодо забезпечення у кожній країні стабільного економічного розвитку, який значною мірою залежить від надійності банківського системи та її здатності протидіяти цим загрозам. Адекватною має бути й економічна політика, спрямована на мінімізацію втрат і максимізацію вигід країни від участі в глобалізаційному процесі. Тому чим швидше держава визначить та почне відстоювати національні інтереси в цьому процесі, то кориснішими і менш болючими будуть його наслідки, адже банківська сфера є основною складовою фінансової системи держави і саме питання її безпеки за таких умов виходять сьогодні на перший план.

Виходячи з цього, перед банківською системою постає завдання досягнення фінансової стійкості кожного окремого банку та гарантування фінансової безпеки всієї системи в цілому. Вплив факторів світової фінансової кризи та загроз внутрішнього характеру обумовлює актуальність вирішення проблеми забезпечення фінансово-економічної безпеки банків, що дозволить здійснювати превентивні дії та мінімізувати негативні наслідки кризових явищ у банківській системі України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед українських та зарубіжних науковців, інтереси яких пов'язані з розробкою концепції фінансово-економічної безпеки як на макро-, так і на мікрорівні, А. Л. Жаліло, О. І. Барановський, А. І. Сухоруков, В. І. Мунтян, Г. В. Козаченко, В. А. Ліпкан, М. І. Камлик, Л. І. Абалкін, В. В. Шликов, В. І. Ярочкін та інші.

Мета та завдання статті - визначити основні підходи та загрози до формування фінансово-економічної безпеки банківських установ.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналізуючи причини, що викликають необхідність забезпечення економічної безпеки в Україні, слід зупинитися на ряді базових суперечностей, що безпосередньо створюють серію економічних загроз і дестабілізуючих чинників розвитку країни.

Окрім негативних соціальних наслідків, зубожіння населення звужує внутрішній ринок споживчих товарів, збільшує дефіцит накопичення капіталу в економіці. Криміналізація економіки, існування значної по розмірах тіньової економіки, посилення впливу мафіозних структур негативно впливають на основні процеси, що супроводжують забезпечення економічної безпеки держави, приводять до втрати керованості нею, ослаблюють роль держави в цілому.

Національна економічна безпека є системним поняттям, адже вона складається з окремих взаємообумовлених компонентів: економічної безпеки держави, суспільства (населення), регіону, галузі, підприємства, особи.

Економічну безпеку можна розглядати як одну з складових загального поняття «безпека». Поняття «безпека» широко трактується практично у всіх життєво важливих напрямках. Традиційно прийнято розглядати три рівні безпеки: особисту, держави та суспільства. Безпека – відсутність небезпеки; збереженість; надійність - це стан з повною відсутністю небезпек. Однак, навряд чи таке можливо в реальному світі. Тому, сьогодні поняття «безпека» трактують не лише як відсутність небезпек та загроз. Безпека об'єкта – захищеність життєво важливих інтересів об'єкта від загроз, як внутрішніх, так і зовнішніх [3].

Безпека – це насамперед заходи або дії, що забезпечують недопущення і оперативне реагування на відповідні загрози заради безпечного функціонування [2]. Термін «економічна безпека» посідає особливе місце в сучасній економіці. В 1998 р. було розроблено Концепцію економічної безпеки України, в якій сутність економічної безпеки країни визначена як «спроможність національної економіки забезпечити свій вільний, незалежний розвиток і утримати стабільність громадянського суспільства та його інститутів, а також достатній оборонний розвиток країни за всіляких несприятливих умов і варіантів розвитку подій, та здатність Української держави до захисту національних економічних інтересів від зовнішніх та внутрішніх загроз».

Із прискоренням розвитку людства зменшуються періоди між виникненням глобальних економічних криз, зростають їх масштаби, а головне із сфери виробництва вони переміщуються у сферу фінансів. У свою чергу в цій сфері акценти зміщуються у банківський сектор. Отже, проблема забезпечення фінансової безпеки банків сьогодні є найважливішим чинником не тільки національної, але й міжнародної економіки.

Щодо банківської системи України, то в міру входження економіки нашої країни у світову, збільшення ступеня її інтеграції у світову фінансову систему залежність від нестабільності на світових фінансових ринках зростає. Вплив останньої світової кризи все більше позначається і на банківській системі України. Зокрема, починають виникати проблеми

з ліквідністю, зростає вартість ресурсів для банків, згортаються перспективні проекти через нестачу фінансових ресурсів і неможливість їх отримання на зовнішніх ринках.

Безпека банків є частиною фінансової безпеки країни. Необхідно зазначити, що банківська система – це найважливіша складова фінансово-кредитної сфери держави. По суті саме стан банківського сектора визначає рівень фінансово-кредитної безпеки, а тому певною мірою і рівень фінансової безпеки держави.

С.І. Адаменко зазначає, що проблеми банківської сфери є одночасно і проблемами фінансової безпеки держави. Він також підкреслює, що саме стабільність і надійність банківської системи, удосконалення банківського менеджменту і зміцнення його стратегічної складової можуть забезпечити фінансову безпеку держави [1].

Науковці, які досліджують фінансову безпеку, вказують на те, що дана проблема має два аспекти. З одного боку, необхідно працювати над забезпеченням фінансової безпеки банківської системи в цілому, а з іншого – потрібно також досліджувати питання забезпечення фінансової безпеки окремої банківської установи.

Поняття економічної безпеки банківської системи, як правило, визначається як стан, при якому фінансова стабільність і репутація банківських установ не можуть бути втрачені внаслідок цілеспрямованих дій певної групи осіб або організації як всередині, так і за межами держави, а також через негативні макроекономічні та політичні фактори [2].

Фінансова безпека банківської системи розглядається у двох аспектах:

- щодо фінансових наслідків діяльності банків для країни в цілому та окремих клієнтів і контрагентів;
- щодо недопущення та запобігання явним і потенційним загрозам фінансовому стану всієї банківської системи країни, Національного банку України й окремих банківських установ.

Фінансова безпека окремого банку тісно пов'язана з безпекою банківської системи в цілому. Вони впливають одна на одну. З одного боку, проблеми, що виникли в одному банку, здатні викликати “ефект доміно” і призвести до системної банківської кризи. Пояснюється це природою банківської діяльності, адже банки працюють переважно з чужими грошима на відміну, наприклад, від промислових підприємств. Саме тому будь-яка недовіра з боку населення до окремого банку, особливо великого, може зумовити масовий відтік депозитів з банківської системи. З іншого боку, структурні проблеми банківського сектора підривають довіру до будь-якого окремого банку. Все це пояснює ту важливу роль, яку відіграє забезпечення фінансової безпеки банків.

М.І. Зубок і Л.В. Ніколаєв у спільній роботі “Організаційно-правові основи безпеки банківської діяльності в Україні” визначають такі види банківської безпеки:

- 1) особиста безпека – забезпечення ритмічної роботи, вільного переміщення та відпочинку кожного працівника банку;
- 2) колективна безпека – забезпечення планової й ефективної роботи підрозділів банку;
- 3) економічна безпека – забезпечення умов для ефективного проведення банком операцій і виконання угод, раціонального використання кредитних і фінансових ресурсів банку, надійного зберігання і транспортування готівки та цінностей;
- 4) інформаційна безпека – формування інформаційних ресурсів банку та організація гарантованого їх захисту [3].

П.А. Герасимов ставить акцент лише на економічній безпеці банку, не розглядаючи окремо його фінансову безпеку. На його думку, економічна безпека банку – це не лише стан захищеності інтересів самого банку та його акціонерів, матеріальних, фінансових, інформаційних та інших ресурсів від існуючих і потенційних загроз, але й забезпечення поступального розвитку банку і абсолютного виконання контрагентами взятих ними перед банком зобов'язань [4].

На думку О.І. Хитріна, фінансову безпеку банку можна визначити як динамічний стан, при якому він:

- 1) юридично і технічно здатний виконувати і реально виконує властиві йому функції;

- 2) забезпечує стійкий захист життєво важливих соціально-економічних інтересів громадян, господарюючих суб'єктів, суспільства та держави від негативного впливу внутрішніх і зовнішніх загроз;
- 3) володіє потенціалом як для кількісного, так і для якісного зростання і має в своєму розпорядженні механізми для реалізації даного потенціалу [5].

О. І. Хитрін також вказує на те, що головною метою фінансової безпеки банку є усунення можливостей нанесення шкоди банку або упущення ним вигоди, забезпечення його стійкого та максимально ефективного функціонування в даний момент часу та накопичення достатнього потенціалу для розвитку і зростання в майбутньому, якісна реалізація операцій і угод [5].

Д. А. Артеменко у дисертаційній роботі економічну безпеку банку поділяє на такі складові: фінансову, технічну, правову, інформаційно-технологічну, соціально-психологічну, організаційну. Він підкреслює, що фінансова складова є основою забезпечення економічної безпеки банківської діяльності, тому що в стійкому ефективно працюючому банку достатньо коштів для вирішення завдань із захисту інформації, охорони співробітників, залучення у всі структури висококваліфікованих співробітників.

Сутність фінансової безпеки банківської діяльності, на думку Д.А. Артеменка, полягає в забезпеченні організаційно-управлінських, режимних, технічних і профілактичних заходів, які гарантують якісний захист прав та інтересів банку, зростання статутного капіталу, підвищення ліквідності активів, забезпечення поворотності кредитів, збереження фінансових і матеріальних цінностей [6].

Інше трактування дає відомий дослідник проблем економічної безпеки О. І. Барановський. На його думку, фінансова безпека банку – це:

- 1) сукупність умов, при яких потенційно небезпечні для фінансового стану банківської установи дії або обставини ліквідовані або зведені до такого рівня, при якому вони не можуть завдавати збитків при функціонуванні банку, збереженню і відтворенню його майна, інфраструктури, а також перешкоджати досягненню банком статутних цілей;
- 2) стан захищеності фінансових інтересів комерційного банку, його фінансової стійкості, а також середовища, в якому він функціонує [7].

Отже, фінансова безпека банку – це важлива складова фінансової, а тому і національної безпеки, це такий стан банківської установи, який характеризується збалансованістю і стійкістю до впливу зовнішніх і внутрішніх загроз, її здатністю досягати поставлених цілей і генерувати достатній обсяг фінансових ресурсів для забезпечення стійкого розвитку.

Ключові характеристики фінансової безпеки банків:

- забезпечує рівноважний і стійкий фінансовий стан банку;
- сприяє ефективній діяльності банку;
- дозволяє на ранніх стадіях визначити проблемні місця в діяльності банку;
- нейтралізує кризи і запобігає банкрутствам.

Враховуючи дослідження М.М. Єрмошенка і О.І. Барановського, можна зробити висновок про те, що основна мета фінансової безпеки банку полягає в безперервній і стійкій підтримці стану, який характеризується збалансованістю і стійкістю до впливу зовнішніх і внутрішніх загроз [7].

Внесок перелічених вчених у вирішення проблем забезпечення фінансової безпеки на різних рівнях і в різних сферах є безцінним але необхідно відзначити, що питання фінансової безпеки банків все ще є недостатньо вивченими.

Для досягнення найбільш високого рівня фінансово-економічної безпеки банківська установа повинна проводити роботу із забезпечення стабільності і ефективності функціонування основних її складових, до яких належать: фінансова складова, інформаційна складова, техніко-технологічна складова, кадрова складова, правова складова тощо.

Фінансова складова є найбільш важливою, оскільки фінансова стабільність свідчить про забезпеченість банку власними фінансовими ресурсами, рівень їх використання, напрям розміщення. Тому найбільш важливою і складною є проблема забезпечення фінансової складової безпеки комерційного банку, оскільки в стійкому, ефективно працюючому банку є достатні засоби для вирішення завдань із захисту інформації, охорони співробітників банку, залучення в усі структури висококваліфікованих фахівців. З іншого боку, фінансова складова – це результуюча усіх інших складових, її високий рівень зумовлюється успішністю дій з інших складових. Суть фінансової складової безпеки банківської діяльності полягає в забезпеченні організаційно-управлінських, режимних, технічних і профілактичних заходів, що гарантують якісний захист прав і інтересів комерційного банку, зростання статутного капіталу, підвищення ліквідності активів, забезпечення зворотності кредитів, збереження фінансових і матеріальних цінностей та оптимізації джерел коштів такого забезпечення [1]. Під процесом забезпечення фінансово-економічної безпеки банку слід розуміти сукупність заходів, спрямованих на запобігання збитку від негативних дій на їх економічну безпеку за різними аспектами фінансово-економічної діяльності. Запобігання збитку, не лише такого, що явно загрожує фінансово-економічній безпеці банку, але і потенційно можливого, являє собою зміст роботи фахівців з безпеки банку.

Концепція фінансово-економічної безпеки банку виражає систему поглядів на проблему безпеки на різних етапах і рівнях діяльності, а також основні принципи, напрями і етапи реалізації заходів безпеки. Основною метою системи фінансово-економічної безпеки є попередження, запобігання загрозам і ліквідація їх наслідків. Цілями системи фінансово-економічної безпеки банку є: захист прав установи і співробітників; збереження і ефективне використання фінансових, матеріальних, людських і інформаційних ресурсів; підвищення іміджу і зростання прибутку за рахунок забезпечення якості послуг і безпеки клієнтів. До основних об'єктів фінансово-економічної безпеки банку належать: держава її кошти і інформаційні ресурси; власники їх кошти, матеріальні цінності і інформаційні ресурси, що належать їм на правах власності; клієнти юридичні і фізичні особи їх кошти, матеріальні цінності і інформаційні ресурси, що передаються банку у порядку, встановленому законами України; співробітники їх знання про кошти, матеріальні цінності і інформаційні ресурси власників та клієнтів, а також навички в роботі з ними [3].

Проведений аналіз наукових робіт показав, що фінансова безпека банку визначається стабільністю і стійкістю фінансового стану банку, ступенем ефективності фінансово-економічної діяльності, рівнем контролю за зовнішніми і внутрішніми ризиками, рівнем достатності власного капіталу; ступенем захищеності інтересів акціонерів.

Забезпечення фінансової безпеки банків передбачає виконання таких завдань як ідентифікація ризиків і пов'язаних з ними потенційних небезпек, визначення індикаторів фінансової безпеки банку, впровадження системи діагностики та моніторингу стану фінансової безпеки, розробку заходів, спрямованих на забезпечення фінансової безпеки банку як в короткостроковому, так і в довгостроковому періодах, контроль за виконанням запланованих заходів, аналіз виконання заходів, їх оцінка, корегування, ідентифікацію загроз банку і корегування індикаторів залежно від зміни стану зовнішнього середовища, цілей і завдань банку.

У цілому загрози безпеці банків можна поділити на дві великі групи – внутрішні й зовнішні. До зовнішніх належать загрози, що містять у собі фактори, які є результатом впливу зовнішнього середовища на банк, зокрема діяльність держави, економічна кон'юнктура в країні та світі, конкуренти та ін. До внутрішніх загроз належать фактори, які або безпосередньо генеруються банком, або є частиною його внутрішнього середовища. До основних внутрішніх загроз можна віднести рівень забезпеченості фінансовими ресурсами, незадовільну структуру активів і пасивів, некомпетентність

вищого керівництва і персоналу, а також інші фактори, що безпосередньо належать до внутрішньої діяльності банку.

Внутрішні загрози можуть проявлятися в наступних проявах:

- 1) Загроза якості кредитного портфеля проявляється в рівні проблемних кредитів, ступеню неповернення кредитів, незбалансованості кредитної політики та збільшення простроченої заборгованості;
- 2) Рівень і компетенція менеджменту проявляється в прийнятті неправильних управлінських рішень, неефективної діяльності внаслідок неоптимального використання потенціалу банку, помилок в стратегічному плануванні й прогнозуванні та побудові нераціональної структури банку;
- 3) Загроза оптимальної структури активів і пасивів проявляється в дефіциті власних коштів, в низькому рівні ліквідності й нестачі ліквідних активів, завищеному рівню ризикових активів, збільшенню активів низької якості, нестачі капіталу та незбалансованості активів і пасивів за строками;
- 4) Загроза залежності від інсайдерів проявляється в пільговому кредитуванні власників та засновників, прийняттю управлінських рішень під впливом власників та відстоюванню інтересів власників, а не інтересів банку;
- 5) Загроза злочинної дії персоналу проявляється в шахрайстві, розголошенню конфіденційної інформації, неефективної роботи персоналу, переходу ключових працівників до конкурентів та в недостатньому рівні кваліфікації персоналу;
- 6) Загроза неефективної діяльності банку проявляється в низькому рівні прибутків, недосконалій оцінці кредитних ризиків, низькому рівні прибутковості активів, слабкому маркетинговому дослідженні ринків і як наслідок недостатній рівень диверсифікованості банківських операцій.

Звідси випливає, що визначення і прогнозування можливих загроз і усвідомлення їх небезпеки потрібні для обґрунтування, вибору і реалізації захисних заходів, адекватних загрозам банку. Загрози фінансовим ресурсам банку проявляються у вигляді: неповернення кредитних позик; шахрайства з рахунками і вкладками; підроблених платіжних документів і пластикових карток; розкрадання коштів з кас і інкасаторських автомобілів.

Зовнішні загрози можуть проявлятися в наступних проявах:

- 1) Загроза нормативного регулювання банківської діяльності проявляється в недосконалому законодавстві, наприклад, відсутність закону про банківську таємницю створює загрозу розголошення інформації про діяльність банку та його клієнтів, мінливості законодавства та відкликання ліцензії на здійснення банківської діяльності або зміна умов ліцензування;
- 2) Загроза грошово-кредитної політики центрального банку проявляється в ставках обов'язкового резервування, обсягу рефінансування й розмір облікової ставки, обсягу пропозиції грошей в обігу, зміні облікової ставки та обсягу операцій з ОВДП;
- 3) Загроза нестабільності зовнішнього середовища проявляється в глобальній або локальній фінансовій кризі, неможливості одержати доступ до зовнішніх фінансових ресурсів, валютного, процентного і ринкових ризиків, блокуванню активів банку в іншій державі та державний дефолт;
- 4) Загроза недовіри до банківської системи проявляється в недовірі з боку інвесторів, недовірі з боку підприємств (кредиторів), недовірі з боку населення (вкладників), швидкого вилучення великого обсягу коштів із банку, використання засобів масової інформації для провокування банківської кризи, погіршення репутації банку та банкрутству великого банку;
- 5) Загроза конкурентного середовища проявляється в неконкурентоспроможності банків, несумлінної діяльності конкурентів, різкому збільшенню ринкових ставок за депозитами, різкому зниженню ринкових ставок за кредитами та завданням економічних збитків підприємствам – ключовим контрагентам банків;

- б) Загроза злочинної діяльності проявляється в шахрайських діях третіх осіб, грабіжів і крадіжках цінностей банку, злому комп'ютерних мереж банку, рейдерській атаці на банк та махінації з акціями банку.

На нашу думку, основні стратегічні заходи з метою обмеження негативного впливу загроз на стан банківської установи такі:

- підвищення ефективності та зниження собівартості банківських послуг;
- проведення виваженої цінової політики та участь банків в регіональних економічних проектах;
- введення в керівні колегіальні органи великих підприємств позичальників представників банків;
- приділення великої уваги підвищенню довіри до банку, його рекламі та посиленню прозорості фінансового стану банку;
- уникнення залежності від «політичних» капіталів, жорстке дотримання вимог до законодавства у сфері банківської діяльності;
- проведення виваженої кадрової політики, зокрема у сфері оплати праці та соціального захисту працівників.

На сьогодні банки потребують створення комплексної системи забезпечення фінансово-економічної безпеки банку, яка, у свою чергу, дасть змогу банку не втратити ліквідність та платоспроможність, а також протистояти загрозам та самостійно ліквідувати наслідки їх реалізації. При цьому об'єктами захисту такої системи насамперед стають фінанси, матеріальні цінності та інформація банку.

Однією з найважливіших вимог до управління фінансово-економічною безпекою банку є співмірність витрат на забезпечення безпеки банку реальному рівню загроз. Ця вимога пов'язана з реалізацією принципу розумної достатності. З позиції кінцевої ефективності системи в рівній мірі неприпустимо економити на даному напрямі діяльності, послабляючи власну безпеку, і перебільшувати можливі загрози, здійснюючи зайві, тобто витрати, що не окупаються. Враховуючи, що керівництво служби безпеки з очевидних причин схильне саме до завищення рівня потенційних загроз, для дотримання цієї вимоги бажане залучення незалежних експертів в особі співробітників державних правоохоронних органів або приватних охоронних структур.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Отже, ознакою збереження фінансово-економічної безпеки банку є контроль і балансування прибутків і витрат економічної системи, що виражається у підтримці постійної фінансової рівноваги між надходженнями та видатками банку, іншими словами, у підтримці ліквідності. При цьому на збереження фінансово-економічної безпеки банку чинять значний вплив такі чинники: кваліфікація облікового і фінансово-економічного персоналу; кваліфікація і навички вищого керівництва банку; юридичне забезпечення і експертиза договорів і контактів банку; ефективність системи внутрішнього контролю; касова, податкова і платіжна дисципліна; збутова і маркетингова стратегія банку.

Список використаних джерел

1. Адаменко С. І. Характеристика та класифікація загроз у банківській системі України / С. І. Адаменко // Стратегічна панорама. – 2004 – № 4. – С. 48–52.
2. Постанова Правління НБУ № 368, «Про регулювання діяльності банків України».
3. Зубок М.І. Безпека банків/ М.І. Зубок – К., 2002. – 306 с.
4. Герасимов П. А. Экономическая безопасность банка: концептуальный подход / П. А. Герасимов // Банковские услуги. – 2006. – № 4. – С. 20–30.
5. Хитрін О. І. Фінансова безпека комерційних банків / О. І. Хитрін // Фінанси України. – 2004. – № 11. – С. 118–124.
6. Артеменко Д. А. Механизм обеспечения финансовой безопасности банковской деятельности: дис. канд. экон. наук. / Д. А. Артеменко. – Ростов-на-Дону, 1999. – 172 с.
7. Барановський О. І. Банківська безпека: проблема виміру / О. І. Барановський // Економічне прогнозування. – 2006. – № 1. – С. 7 – 32.

References

1. Adamenko, S. I. (2004). Characteristics and classification of threats in the banking system of Ukraine. *Strategichna panorama*, 4, 48-52.
2. The National Bank of Ukraine (1999). Decree «On regulation of banks Ukraine».
3. Zubok, M. I. (2002). *Bezpeka bankiv*. Kyiv: Istyna.
4. Gerasimov, P. A. (2006). The economic security of a bank: a conceptual approach. *Bankovskie uslugi*, 4, 20-30.
5. Hytrin, O. I. (2004). The financial security of commercial banks. *Finansy Ukrai'ny*, 11, 118–124.
6. Artemenko, D. A. (1999). “Mehanizm obespechenija finansovoj bezopasnosti bankovskoj dejatel'nosti” Ph.D. Thesis. Rostov-na-Donu, Russian Federation.
7. Baranovs'kyj, O. I. (2006). Banking security: the problem of measurement. *Ekonomichne prognozuvannja*, 1, 7-32.

SHCHERBATYH Denys Volodymyrovych,

PhD (Economics), Assistant professor, Department of Finance and Accounting,
"European University", Cherkasy

SHPILEVYI Bogdan Viktorovych,

PhD student, Department of Finance,
"European University", Kyiv

APPROACHES AND THREATS TO THE FORMATION OF FINANCIAL AND ECONOMIC SECURITY OF BANKING INSTITUTIONS

Abstract. Introduction. Before the banking system now is the goal to achieve financial stability of individual banks and to guarantee financial security of the system as a whole. The impact of factors of the global financial crisis and of the threats of internal nature determine urgency of solving the problem of providing financial and economic security of banks that will allow to make preventive actions and to minimize the negative effects of the crisis in the banking system of Ukraine. **Purpose.** The purpose of the article is to identify the main threats and approaches to the formation of financial and economic security of banking institutions. **Methods.** Method of theoretical generalization, formal-logical, monographic and comparative methods; expert and analytical methods. **Results.** The article investigates the modern approaches of forming financial and economic security of banking institutions. The main internal and external threats of the banking financial and economic security are emphasized. **Originality.** The key characteristics of the financial safety of banks are shown. It was established that the financial security depends on bank's stability and the stability of financial condition, the degree of efficiency of financial and economic activities, the level of control over external and internal risks, the level of capital adequacy; level of protection of interests of shareholders. The basic strategic measures to limit the negative impact of threats on the state of the banking institutions are offered. **Conclusion.** An indication of preserving financial and economic security of the bank is to control and balancing income and expenditure of the economic system, resulting in the maintenance of constant financial equilibrium between revenues and expenditures of the bank, in other words, maintaining liquidity. On the preservation of financial and economic security of the bank exert considerable influence such factors as: qualifications of an economic, financial and personnel qualifications and skills of senior management; legal support and reviewing contracts and contact the bank; effectiveness of internal controls; cash, tax and payment discipline; sales and marketing strategy of the bank.

Key words: financial security of banks; economic security of banking institutions; the security of the banking system; internal threats; external threats.

Одержано редакцією: 21.01.2016
Прийнято до публікації: 27.01.2016